

1170.

#

Q. D. T. O. M. B. V.

DISSERTATIO MEDICA
DE
HYDROPE,

ILLVSTRIS FACVLTATIS MEDICÆ
IN ATHENAEO SALANO

CONSENSV,

PRÆSIDE

**ERNESTO HENRICO
VVEDELIO,**

PHIL. & MED. DOCTORE,

HVIVSQVE PROFESSORE PVBLICO
EXTRAORDINARIO, MEDICO PROVINCIALI
SAXO-VINARIENSI, CIVITATISQVE
IENENSIS PHYSICO,

PATRONO, PRÆCEPTORE AC MAECENATE SVO
DEVENERANDO,

IN AUDITORIO MÈDICO,

ANNO CICCI. A. D. XXIX. SEPTEMBR.

horis consuetis

PVBLICÆ ERVDITORVM ΣΤΖΗΤΗΣΕΙ
PROPOSITA

ab

AUTORE

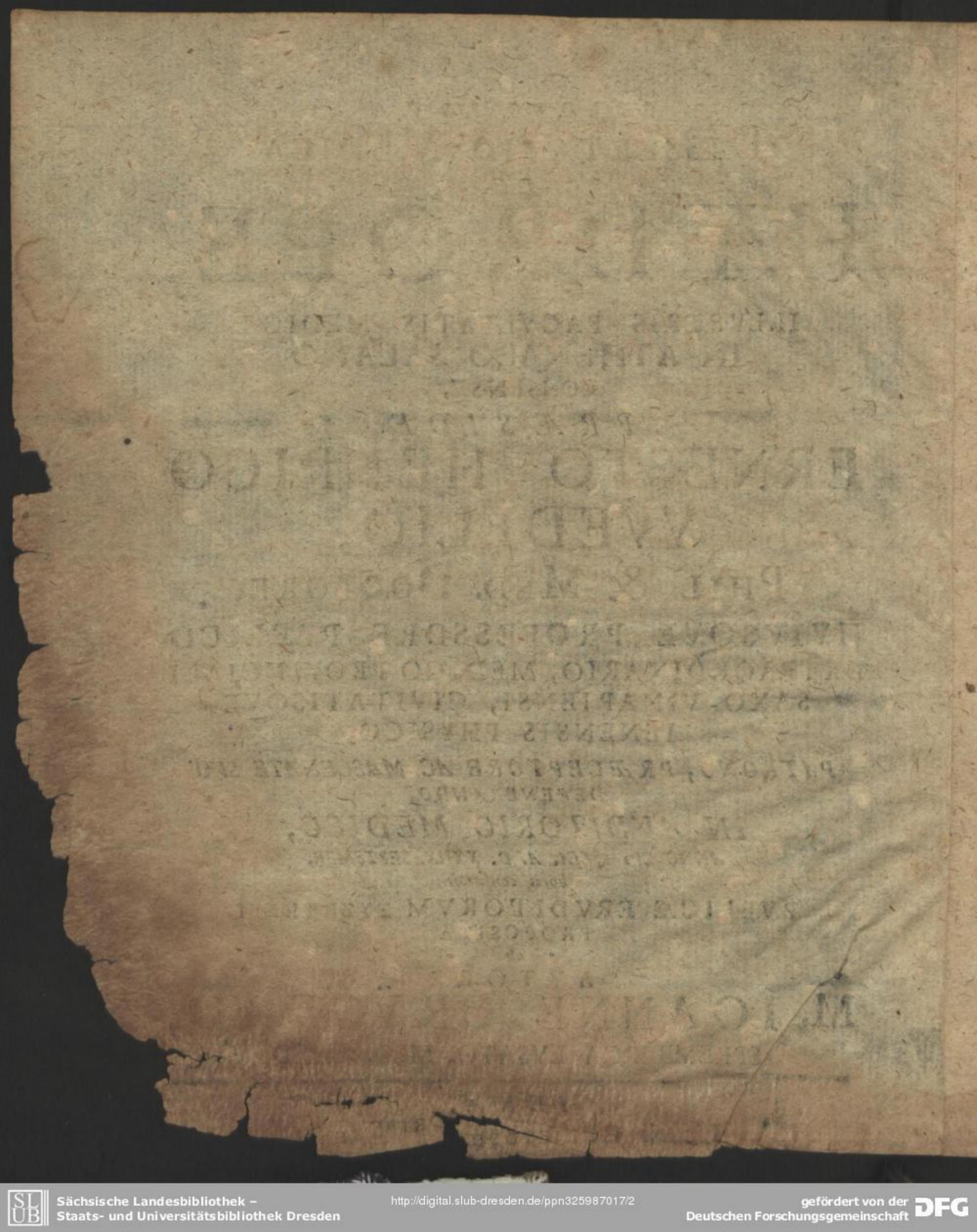
M. IOANNE CRÜGERO,

SPREMBERGA LVSATO, MED. CAND.

Pathol. spec.

488,28

IENA,
Litteris CHRISTOPHORI KREB.

I. N. I.

PROOEMIVM.

Niuersalis & verissima *Hippocratis* est sententia, quam *II. apb. si.* profert, dicens: πᾶν τὸ
τολμέα τῇ Φύσει τολέμειν, omne nimium naturae
est inimicum, quam non tantum ratio, sed eti-
am experientia confirmat ac demonstrat. Etenim na-
tura in symmetria quadam consistit, seu commoda ele-
mentorum proportione. Est modus in rebus, sunt cer-
ti denique fines, quos ultra citraque nequit consistere re-
ctum; in omnibus quippe modus optimus est habitus, &
nauigia, quæ modum excedunt, regi commode nequeunt.

Imo ipsis quoque sensuum testimoniis asserti veri-
tas euincitur, qui ad necessarium corporis usum ex-
plorare solent, & distinguere, quæ naturæ sunt amica-
quæ aduersa. Auditum bene inter se commensurata,
harmonia sonorum delectat. Visum lucis ac umbræ mo-
dificatio, tactum non minus, ac visum, proportionata par-
tium figuratio suauiter afficit, vt de reliquis taceamus.

Cum igitur & hominis sanitas in medio constituta
sit, licet quandam habeat latitudinem, tamen utroris ex-
tremo, excessu aut defectu si quid peccet, eadem labefac-
tatur, vt consequens sanitatis, actionum competen-
tium integritas, & pulchritudo etiam corporis quando-
que pereat. Nam sicuti concinna partium proportio in
quantitate, seu magnitudine aptas easdem reddit, vt a-

ctiones debitas, quibus sunt destinatae, citra molestiam, vel impedimentum possint exercere, ita eadem vitiata, vel deficiente, *euθοειαν*, in qua formalis sanitatis ratio consistit, laedi aut deficere necessum est.

Si quis autem alias morbus partium proportionem vivitatem exhibet, ut propterea non tantum actiones earundem ægre, difficuler, vel plane non exerceri possint, sed etiam illarum concinnitas, & forma, seu pulchritudo corporis vniuersi amittatur, inter reliquos HYDROPS in primis illud facit, de quo aliquot thesibus acturi Diuini Numinis clementissimum auxilium deuotis precibus exoramus.

Thes. I.

 ὑδρώψ, Latinis Hydrops, & Cornelio Celso libr. III. c. 22. hydropicus morbus appellatus, Ciceroni aqua intercus dicitur, a materia huncce affectum producente, nempe aqua.

Thes. II.

Notat hydrops abundantiam, & collectionem humoris aquosi & serosi, corpus, vel eius partem, præternaturaliter intumescere, facientem.

Thes. III.

Hydrops est tumor corporis humani præternaturalis, a sanguinis sero in poris & cavitatibus extravasato, collecto & subsistente, facta partium inundatione proueniens.

Thes. IV.

Tres vulgo, a Galeno, aliisque constituantur hydro-
pis species, Ascites, Tympanites, & Anasarca, quæ ma-
gis vniuersales sunt, & a particularibus, quod sine addito,
& absolute ponatur hydropis nomen, distinguuntur. Addito
enim partis nomine, v. gr. hydrops capitis, seu hydrocephalus, vteri, &c. particularis magis hicce morbus notatur.

Thes. V.

Ascites primaria & præcipua hydropis species ab utre
appell-

DE HYDROPE.

appellatur, totumque inferiorem ventrem aquoso & ferofo,
liquore impletum exhibet, vt instar vtris pleniturgeat.

Thef. VI.

Cum abdomen plurima viscera nutritioni vniuersi
corporis ministrantia contineat, si totam eius cavitatem
aqua impleat, merito hydrops vniuersalis dicitur.

Thef. VII.

Tympanites, alias ξυεργε ψεψη, inferiorem ventrem,
flatu crasso in primis impletum & turgentem offert. Huic
fere semper ascites coniunctus reperitur.

Thef. VIII.

Anasarca, Αναστρέψια, ab λευκοφλεγματιा molem
corporis vniuersam albo pituitosoque humore turgidam
& tumidam reddit.

Thef. IX.

Anasarca & Leucophlegmatia modo pro iisdem, mo-
do pro diuersis habentur speciebus, prout quis dicta no-
mina explicauerit.

Thef. X.

Quando materia aquosa in ambitu corporis carni ad-
haeret, nec tamen assimilatur, anasarca dicitur.

Thef. XI.

Eadem materia quia pituitæ soboles existit, inde
pronatus hydrops λευκοφλεγματια, pituita alba dicitur.

Thef. XII.

Differunt inter se cacochymia, cachexia & anasarca.

Thef. XIII.

Cachexia seu malus corporis habitus via est ad hydro-
pem, siue eius initium.

Thef. XIV.

Cachexia vitiosa vniuersi corporis nutritio est, a vi-
tioso sanguine proueniens.

Thef. XV.

Materia hydropem constitutus duplex est, serum
tenue, acre & falsum, vel pituita viscida gelatinam atmu-

DISSERTATIO MEDICA

Ians, extra sua vasa effusa; cui tertia accedit in tympanite flatulenta & elasta.

Thes. XVI.

Lympha vitiosa in corpore plus iusto exuperans, in primis salior, aut viscidior, hydropem facere potest.

Thes. XVII.

Materia hydropem constituens in ascite non ex arteriis aut venis sanguiferis immediate effunditur, sed e glandulis & vasis lymphaticis, nec non lacteis ruptis, & male habentibus in abdominis cavitatem scaturit.

Thes. XVIII.

Non immerito glandulae & vasa lymphatica accusantur, quod obstrukione aliqua transitum humoris appellantis impediente, in abdominis cavitatem transmittant serum coaceruatum; siue per ανασόμωσιν, siue per Δαπηδον, siue per Δαίρεσιν, pro minori, vel maiori lassione illuc lympham scaturiat.

Thes. XIX.

Partim liquoris transfusendi salredo & acrimonia, partim stricte & obstructio rupturæ vasorum lymphaticorum ansam dare potest.

Thes. XX.

Potissima & frequentissima cuiusuis hydropis causa est censenda obstructio, & δυσκρέσια viscerum.

Thes. XXI.

Hepatis imbecillitas & intemperies frigida in cachexiam & hydropem facile degenerare solet.

Thes. XXII.

Hydrops non a solo hepate, sed multis aliis etiam partibus non recte se habentibus oriri solet.

Thes. XXIII.

In primis partes ad separandum e massa sanguinea humidum superfluum destinatæ, si ab officio suo deficiant, hydropem inferunt.

Thes.

DE HYDROPE.

Thes. XXIV.

Areria & imbecillitas viscerum chylificationi, & sanguinis depurationi dicatorum ad producendum hydroperum plurimum conferunt.

Thes. XXV.

Non raro lien, renes, mesenterium tumore affecta, hydropis causa fuerunt.

Thes. XXVI.

Non parum ad inducendum hydroperum confert temperamentum, vel potius intemperies frigida.

Thes. XXVII.

Inundatio hydroperica frequentius ob errores in digesta commissos nascitur.

Thes. XXVIII.

Hydrops etiam non minus, ac phthisis, ad morbos hereditarios, a parentibus in liberos descendentes, quod ad dispositionem saltem attinet, referendus.

Thes. XXIX.

Aetas senilis ad hydropein præ aliis est disposita, ob deficiens a vigore suo humidum natuum, & accrescens excrementitum.

Thes. XXX.

Cumulatis in corpore digestæ virtio nocivis humoribus, nativus calor in visceribus coctioni dicatis depauperatur.

Thes. XXXI.

Tabacibibuli, & qui spiritus vini potu ordinarie delectantur, lympha inde acriore, intemperata & eccentrica reddita, hydroperum sibi accersunt.

Thes. XXXII.

*Scorbutus viscerum tonum deicit, *aria* obstructio- nem parit, obstructio exundationem efficit, & exundatio hydroperum gignit.*

Thes. XXXIII.

Hypochondriaci, ob lymphæ vitium, & obstructiones viscerum, non raro sunt hydroperici.

Thes.

DISSERTATIO MEDICA

Thes. XXXIV.

Potu copiosius sese ingurgitantes, vt alias, ita & in febribus ardentibus, aliquando in hydropem delabuntur.

Thes. XXXV.

Morbi intemperiei, calidæ & frigidæ, malæ conformatio-
nis, & solutæ vnitatis inundationem partium præternatu-
ralem efficere, & hydropem gignere possunt.

Thes. XXXVI.

Sanguinis excretio quæcunque immodica, & imprimit
sæpius repetita hydropem efficit.

Thes. XXXVII.

Frequentes narium hæmorrhagiaz, hæmorrhoidum,
largior fluxus, menses immodi, sæpius citra indicatio-
nem admissa venæ sectio, vel scarificatio, sanguinem de-
pauperando aquas in corpore cumulant, & inundationis
hydropicæ causa fiunt.

Thes. XXXVIII.

Eadem ratio est, quare dysenterie longius duranti hy-
dropem superuenire. Hippocrates dixerit, VI. aph. 43.

Thes. XXXIX.

Sanguinis defectu sanguificatio læsa infertur, & loco
sanguinis aqua productus, quæ facillime in poris, vel caui-
tatis extra vasata colligitur, & subsistit.

Thes. XL.

Sed & retentio inconueniens tum aliorum excernendo-
rum, tum etiam sanguinis, vt consueti mensum, vel hæmor-
rhoidum in plethoricis fluxus suppressio, suffocando calo-
rem natuum, hydropem, vel phthisin infert. VI. aph. 12.

Thes. XLI.

Alius hydrops alio maior existit; aliis sensim oritur,
alius subito accidit; alijs recens, alijs inueteratus, & radi-
catos; alijs calidus, alijs frigidus, alijs mitis, alijs graui-
bas symptomatibus stipatus obseruatvr.

Thes.

DE HYDROPE

Theſ. XLII.

Senſim factus tumor abdominalis, incluso humore aquoſo, cum leui fluctuatione, ad latera mobili, aſcitem magis ſignat.

Theſ. XLIII.

Subito magis factus tumor abdominalis tactui renitens, & pulsatus ſonitum inſtar tympani exhibens, tympaniten conſtituit.

Theſ. XLIV.

Totius corporis in ambitu tumor, & in primis inflata facies, minori quaſi diſtensione abdominalis conſpicua, maxime pedes tumefacti, vestigium impressi digiti in cor- pore remanens, noctu non imminuta, plerumque vero ma- gis aucta tumiditate anafarcam patefacit.

Theſ. XLV.

In reliquis hydropis ſpeciebus ut plurimum ſupernæ partes a tumore ſunt liberæ, ac potius inſigni aridura & extenuatione afficiuntur. Humido enim copiosius in ab- dominalis cauitatem confluente partes ſuperiores & extremæ macie contabescunt.

Theſ. XLVI.

Tumor pedum omni hydropi communis eſt; hi enim longiſſime a fonte caloris diſtant, & humor aquoſus exupe- rans, pondere ſuo deorsum magis vergens, non tam facile a ſanguine circulante furſum potheſt adigi, ſed ab illo in poris ſubſiſtens relinquitur.

Theſ. XLVII.

Aſcites etiam ſubito & confeſtim fieri potheſt, & tunc dia- geſiv, ſeu ruptionem vafis cuiusdam lymphatici magis notat, paulatim vero generatus *Δαμιδονι* faltem quandam arguit.

Theſ. XLIX.

Tenſione & tumore maiori abdominalis, peritonæi & diaphragmatis motus reciprocus ægrius peragit, & hinc etiam angustato thorace respiratio diſſicilis redditur, expan- ſione pulmonum libera impedita.

Theſ. XLIX.

Ab acrimonia ſalſa fermenti ventriculi, & caliditate,

B

fitis

DISSERTATIO MEDICA

sitis in hydropicis oritur maior, ad quam etiam defectus humili alibilis, reliquis partibus arescentibus, multum conferre videtur.

Thes. L.

Vrina hydropicorum vel est aquosa, vel rubra, vel boni coloris, naturali similis.

Thes. LI.

Defectu bilis excretionem stimulantis, & humido vias lubricante extra intestina posito, in hydropicis adstricta, aliud sequitur.

Thes. LII.

Hydrops in se & sua natura non est plane incurabilis, cum exempla huiusmodi curationum prostent.

Thes. LIII.

Hydrops in principio, seu recens, adeo difficilis curatus non est, temporis autem progressu inueteratus, & habitu acquisito, insanabilis redditur.

Thes. LIV.

Quo magis calor nativus in hydropicis depauperatus est, eo peior status, & minor spes ad salutem.

Thes. LV.

Hydrops ex acuto morbo oriundus malus est. Non enim sedat febrim, sed dolorem admodum infert ac mortem, Hippocr. Coac. pranot. l. III. t. 275. quia humido radicali absumpto viscera hecticam intemperiem contrahunt.

Thes. LVI.

Natura medicamentis adiuta temporis diurnitate, saepe vincit morbos visos incurabiles.

Thes. LVII.

A causa interna enatus hydrops grauior est, quam ab errore externo.

Thes. LIX.

Hydrops non a scirrho hepatis, lienis, mesenterii, alteriusue visceris enatus curatione tolli potest. Hipp. l. 2. predid. c. 11. t. 5. seq.

Thes. LIX.

Semel remediis curatus si recidiuet, prostratis viribus, desperatus est, Coac. pranot. l. c. t. 288,

Thes.

AD I DE HYDROPE.

ix

Thes. LX.

Præstat in hoc morbo, vrinam esse aquosam, quam rubram.

Thes. LXI.

Desperati hydropis signa sunt tussis, febris, sitis, & vrina rubra.

Thes. LXII.

Non omnis tussis hydropicorum desperatum malum notat, sed quæ a lymphæ acrimonia, pulmones eorumque bronchia lassente, originem habet, spem salutis adimit.

Thes. LXIII.

Nullus hydrops, febrem coniunctam habens, vñquam curatur, vt plurimum in dissectis post mortem intestinorum inflammatione se exhibente.

Thes. LXIV.

Parcior potus, & largior vrinæ sudorisue excretio, recuperandæ sanitatis, bonam spem affert.

Thes. LXV.

Quo maior abstinentia ægrotantis, eo citior fit curatio hydropis.

Thes. LXVI.

Ascites confirmatus inter hydropis species est periculofissimus.

Thes. LXVII.

Tympanites curatu difficillimus & rarissimus existit.

Thes. LXIX.

Anasarca simplex promptius respectiue medelam suscipit.

Thes. LXIX.

Tumor hydropicus, sublata causa, tollitur.

Thes. LXX.

Seri & pituitæ exuperantia sui diminutionem indicat.

Thes. LXXI.

Aqua in cavitate abdominis contenta per alium & vrinam, in partibus subcutaneis, scroto & pedibus, per sudorem magis evacuanda.

Bz

Thes.

DISSERTATIO MEDICA

Thes. LXXII.

Frustra aqua stagnans & inundationem faciens euacuatur, vel dispellitur, nisi δυσηγεσία viscerum corrigatur, & obstructiones reserentur.

Thes. LXXIII.

Humor crassus attenuantia, viscidus incidentia, vias infarciens abstergentia, viscerum, & in primis renum, hepatis, lienis, mesenterii, meatus obstruens, aperientia remedia postulat.

Thes. LXXIV.

Non continuo euacuationes sunt vrgendæ, sed alternis vicibus vacuandum & roborandum. Commodo igitur euacuantia roborantibus, & moderate aperientibus, interpolantur.

Thes. LXXV.

Cum sanguinis missio calorem natuum depauperet, in hydrope minime conuenit.

Thes. LXXVI.

Sanguinis missione minus commode seri, aliorumque humorum redundantia minuitur.

Thes. LXXVII.

Sanguis sanguificat, unde subtracto sanguine, qui in proportione & respectu ad serum deficit, sanguificatio latidit.

Thes. LXXIX.

In anasarca incipiente, a mensibus, vel hemorrhoidibus suppressis, & regurgitantibus, venæ sectio aliquando, sed indirecte, locum habere potest, in speciebus reliquis vitanda.

Thes. LXXIX.

Vesicatoria in hydrope impropportionatum & damnum sunt remedium; gangrenam enim facile inferunt.

Thes. LXXX.

Nec cauteria, cruribus adhibita, absque periculo inflammationis & gangrenæ esse obseruata sunt.

Thes.

Thes. LXXXI.

Vlceræ in corpore hydropico excitata, ob continuum humidi affluxum, non facile sanantur.

Thes. LXXXII.

Euacuatio aquæ stagnantis in abdomen, per paracentesis facta, paucis profusse obseruata est hydropicis, plurimis autem citiore mortem attulit, ergo non promiscue est instituenda.

Thes. LXXXIII.

Tutior est, si ipsa natura extuberatione vmbilici exclusionem aquæ quærat, cuius ductum eius minister medicus commode sequitur.

Thes. LXXXIV.

Scroti tumidi pertusio minori molestia & absque periculo instituitur, si illuc natura aquam detruserit.

Thes. LXXXV.

Frustra aqua euacuatur, cum causa, ob quam statim noua colligitur, persistit.

Thes. LXXXVI.

Vbi spes est, sanari adhuc posse hydropem aliis remediis adhibitis, paracentesis superuacanea est, & omittenda, morbo autem iam desperato, frustra eadem adhibetur.

Thes. LXXXVII.

Vomitoria in hydrope rarius conueniunt, quia ventriculus ut plurimum etiam languere solet, ne eius tonus penitus deiiciatur.

Thes. LXXXIX.

In hoc tamen etiam naturæ ductus nonnunquam sequendus, & motus humorum redundantium sponte sursum factus emetico promouendus.

Thes. LXXXIX.

Præstat per aluum, adhibitis purgantibus, educere humoris serofos superfluos, quæ via excretioni est conuenientior.

Thes. XC.

Fortiora purgantia nimis commouendo humores, plus

sæpe damni inferunt hydrope laborantibus; quapropter tutius est hydragogis uti non nimis vehementibus.

Thes. XCII.

Hydragoga continuo usurpata nocent hepati, corpusque uniuersum reddunt debilis, plusque obsunt, quam profundunt.

Thes. XCII.

Iuxta Trallianum l.9. c.2. Βέλπού Τιχεί μηρένης ασθαλάς κενώσα, ή ασθαλάζουται καὶ θρεψθείμον αἷμα ἢ νόσῳ συνανελεῖν καὶ ταίμυνται. Satis est paulatim fruto vacuare, quam festinando una cum morbo agrum e medio tollere.

Thes. XCIII.

Vsus rhubarbari hydropicis non nocet, licet non et que serosos humores euacuare soleat, ac alia medicamenta.

Thes. XCIV.

Crystalli lanæ caute in hydropicis purgandis usurpan- dæ, ne erosionem ventriculi & intestinalium faciant.

Thes. XCV.

Euacuatio per urinam, adhibitis diureticis, hydropi maxime congrua est.

Thes. XCVI.

Lixiuum diureticum Mysichti hydropicorum aquas per urinam expellit, eiusdem efficacie laudatur tartari ad nigredinem, calcinati lixiuum. B. Rolf. O. & M. Comment. p. 582.

Thes. XCVII.

Lixiuia hydropicis non promiscue conueniunt quia, ventriculi fermento aduersa, appetitum penitus destruunt; in primis ubi iam salia alcalia in corpore exuperant, cauenda.

Thes. XCIX.

Sudorifera & diaphoretica, ubi in ambitu corporis aquæ subsistentes expellendæ, sunt adhibenda.

Thes. XCIX.

Materia urinæ ac sudoris eadem est, differunt tantum loco excretionis.

Thes.

Thes. C.

Ex mercurio paratur præcipitatum diaphoreticum, quod hydropi curando optime quadrat.

Thes. CI.

Ad sudorem internis remediis prouocandum, externa quoque necessaria.

Thes. CII.

Visciditas humorum maior impedimento sæpe est, quo minus sudor excitari possit.

Thes. CIII.

Etsi nullus ab assumpto sudorifero sudor prodit, nullum tamen inde periculum assumenti imminet.

Thes. CIV.

Decoctum milii & vincetoxici in hydrope profuisse, sudorem excitando, experientia docuit.

Thes. CV.

Martialia & antiscorbutica hydropi curando sunt accommodata, v. gr. puluis aperitiuus cacheoticus cinnabarinus, & mixtura antiscorbutica martialis.

Thes. CVI.

Infusa aperientia martialia in hydropicis optime ferunt auxilium.

Thes. CVII.

Hellebori nigri veri radix, tinturæ Martis tartarifatae addita, eam magis roborat, & antydropicum inde facit remedium.

Thes. CIX.

Salia volatilia oleosa, si desit calor præternaturalis, pluribus indicationibus in curando hydrope satisfaciunt.

Thes. CIX.

Emplastra splenetica, hepatica, aliaque externa, in internorum subsidium commode adhibentur.

Thes. CX.

Tensione diaphragmatis & peritonæi, subtractis aquis, remittente, & sanguinis circulo restituto liberior, respiratio-
nis difficultas cessat.

Thes. CXI.

De Aér frigidus in primis, constipans poros, transpirationem prohibens, & coagulis producendis fauens, crassus, ut & humidus vitandus.

Thes. CXII.

Abstinentia, qua non quodlibet, sed quod & quantum licet, assumitur, in curatione hydropis præcipue commendanda.

Thes. CXIII.

Absque recta victus ratione, in eaque perseverantia, quam hydrops postulat, omnium medicamentorum usus frustraneus est.

Thes. CXIV.

In primis cibi flatuosi, difficilis coctionis, cauendi sunt hydropicis.

Thes. CXV.

Potus sit exiguus, aut nullus, licet non raro in hydrope valeat: quo plus sunt potæ, plus sitiuntur aquæ.

Thes. CXVI.

Motus corporis & exercitatio tempestiuæ, quantum vires ferunt, & ipse morbus permittit, ad curationem hydropis multum conferunt. Quietè enim congeruntur magis humores, & subsistunt.

Thes. CXVII.

Cauendum, ne somno longiori plus iusto torpor spirituum & humorum augeatur, nec tamen etiam vigiliæ modum excedant.

Thes. CXIX.

Proportionata alui & urinæ excretio in hoc morbo beneficere habens optima.

Thes. CXIX.

Affectus animi immoderati, in primis concentrantes, tristitia, timor, terror, ira implicita, vitandi, ne, his vires corpori subtrahentibus, felix hydrope curatio impediatur.

SOLI DEO GLORIA.